

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.3.7>

УДК 352

В. П. Якобчук,

к. е. н., професор, завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління,

Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2147-7994>

Л. О. Першко,

д. е. н., професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління, Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3105-3458>

А. А. Гарастовська,

магістр, Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-0179-2295>

А. А. Троянчук,

магістр, Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-5816-6214>

**ЕФЕКТИВНІСТЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ**

V. Yakobchuk,

*PhD in Economics, Professor, Head of the Department of Economic Theory,
Intellectual Property And Public Administration,
Polissia National University, Zhytomyr, Ukraine*

L. Pershko,

*Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Economic Theory,
Intellectual Property, and Public Administration, Polissia National University,
Zhytomyr, Ukraine*

A. Harastovska,

Master's Degree, Polissia National University, Zhytomyr, Ukraine

A. Troianchuk,

Master's Degree, Polissia National University, Zhytomyr, Ukraine

EFFICIENCY OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN THE CONTEXT OF PUBLIC POLICY GLOBALIZATION

У статті досліджується напрям досягнення ефективності місцевого самоврядування в умовах глобалізації управлінських процесів та сучасних змін у сфері публічної політики. Розглядаються ключові фактори, що впливають на управлінську спроможність органів місцевої влади в умовах викликів глобалізації та посилення геополітичних загроз, зокрема шляхи впровадження інноваційних підходів до реалізації ідей децентралізації, посилення цифровізації, орієнтації на професійний розвиток кадрів тощо. Аналізуються виклики, які постають перед місцевими громадами у зв'язку з воєнно-політичною кризою, прискоренням інтеграційних процесів, посиленням міжнародної співпраці та необхідністю адаптації до глобальних стандартів управління. Запропоновано концептуальні підходи до підвищення ефективності місцевого самоврядування в Україні через

зміцнення інституційної спроможності та ресурсного потенціалу територіальних громад та впровадження механізмів участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.

The article explores the ways to achieve the effectiveness of local self-government in the context of globalization of management processes and modern changes in the field of public policy. The key factors that influence the management capacity of local authorities in the context of globalization challenges and growing geopolitical threats are considered, in particular, ways to introduce innovative approaches to the implementation of decentralization ideas, strengthening digitalization, focusing on professional development of personnel, etc. The challenges faced by local communities in connection with the military-political crisis, acceleration of integration processes, strengthening of international cooperation and the need to adapt to global governance standards are analyzed. The author proposes conceptual approaches to improving the efficiency of local self-government in Ukraine by strengthening the institutional capacity and resource potential of territorial communities and introducing mechanisms for public participation in decision-making.

Administrative-territorial reform is a component of the process of decentralisation of power in Ukraine, which aims to ensure more effective governance at the local level. The reform envisages changing the organisational structure of territorial units, expanding the powers of local governments and optimising the use of financial, human and natural resources. The study was aimed at analysing the mechanisms of public administration and finding ways to improve the efficiency of local governments in the context of administrative and territorial reform. The main aspects of the work were to characterise the impact of changes on the functioning of local self-government bodies, assess the impact of reforms on ensuring citizens' access to quality public services, and identify problems caused by martial law.

Particular attention was paid to optimising the resource potential and increasing the level of financial autonomy of territorial communities, the state and directions of infrastructure restoration, creating conditions for participation, transparency, openness and transparency in the local government system, and improving the quality of public services. An attempt has been made to systematise the most effective models of local self-government in democratic countries that have ensured the competitiveness and sustainability of territorial communities. The author emphasises that improving the efficiency of local self-government bodies in the context of completion of the administrative-territorial reform is an important stage in strengthening democratic institutions at the local level.

Ключові слова: *місьцеве самоврядування, глобалізація, публічна політика, ефективність управління, децентралізація, цифровізація, громадська участь.*

Keywords: *efficiency, management, local self-government bodies, administrative-territorial reform, territorial community, democracy, decentralisation.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Ефективність місцевого самоврядування в умовах глобалізації та змін у публічній політиці є одним із ключових чинників сталого розвитку територіальних громад. У сучасних умовах глобалізаційні процеси спричиняють нові виклики та можливості для місцевих органів влади, вимагаючи від них підвищення управлінської спроможності, адаптації до міжнародних стандартів та впровадження інноваційних підходів до врядування. Реформи децентралізації, що активно впроваджуються в багатьох країнах, зокрема в Україні, сприяють зміцненню ролі місцевого самоврядування, але водночас висувають нові вимоги до ефективності управління. Важливими аспектами є цифровізація адміністративних процесів, підвищення кваліфікації

місцевих чиновників, залучення громадськості до прийняття рішень та забезпечення прозорості діяльності органів влади.

Глобалізація, також впливає на місцеве самоврядування, через зростаючу взаємозалежність між державами, інтеграцію в міжнародні політичні, економічні та соціальні процеси. Це вимагає від місцевої влади швидкої адаптації до нових викликів, таких як екологічна безпека, економічна конкурентоспроможність регіонів, міграційні процеси та впровадження сталого розвитку. Таким чином, дослідження ефективності місцевого самоврядування в умовах глобалізації є надзвичайно актуальним, оскільки воно дозволяє визначити стратегічні напрями модернізації системи врядування, спрямовані на забезпечення соціально-економічного розвитку громад та підвищення добробуту населення.

Вирішення цих питань ускладнюється у зв'язку звіськовою агресією, тому що місцевій владі потрібно знайти інструменти ефективного адміністрування в сфері оптимізації використання ресурсного потенціалу територіальних громад, підвищення професіоналізму та напрацювання нових компетенцій посадовцями, усіх напрямів управління, удосконалення організаційних, контролюючих, комунікаційних процесів, які є критичними. Сьогодні, як показує практика, є проблеми з забезпеченням результативної співпраці між місцевими органами влади, громадськістю та державними інститутами, що знижує ефективність використання наявних ресурсів, стримує економічне відновлення.

Отже, дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування є надзвичайно актуальним питанням, вирішення якого, сприятиме результативному використанню людських, фінансових, матеріальних та природних ресурсів, забезпечить реальні можливості місцевій владі приймати ефективні рішення, впливати на процес розвитку та поліпшення якості життя громадян. Також, це важливо для укріплення місцевої демократії, зміцнення інституту самоврядування та ефективної реалізації стратегії

децентралізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом проблем ефективності місцевого самоврядування займались зарубіжні вчені Френсіс Фукуяма, Алексіс де Токвіль, Роберт Дейл Хауелл, Джеймс О'Тул, Роберт Путнам та українські дослідники Т. Бельська, В. Дзюндзюк, Ю. Кальниш, В. Корженко, В. Мартиненко, Л. Приходченко, Б. Данилишин, Г. Коваленко, В. Козак, В. Куйбіда, Н. Нижник, які зробили значний внесок в розвиток теорії і практики локального управління. Разом з тим, суспільні трансформації, викликані недостатньо ефективними наслідками адміністративної реформи, виклики глобалізації та зміни в геополітиці спонукали провести дане дослідження.

Формування цілей статті. Дослідити ефективність місцевого самоврядування в умовах глобалізації публічної політики, це означає визначити та дати оцінку основним викликам та можливостям покращення діяльності місцевих влад, а також обґрунтувати шляхи підвищення результативності управлінських рішень на місцевому рівні. В умовах нових внутрішніх і зовнішніх загроз, необхідно проаналізувати вплив глобалізаційних процесів на функціонування місцевого самоврядування, визначити ключові виклики, з якими стикаються органи місцевого самоврядування в умовах зміненої публічної політики, оцінити ефективність існуючих механізмів управління на місцевому рівні з урахуванням міжнародного досвіду, розробити рекомендації щодо підвищення спроможності місцевого самоврядування в умовах глобалізації та цифрової трансформації управлінських процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичне підґрунтя дослідження ефективності місцевого самоврядування охоплює еволюцію формування підходів, принципів, концепцій та методів, які лежать в основі оцінки результативності діяльності органів місцевого самоврядування, що забезпечують реалізацію своїх функцій для досягнення соціально-економічного

розвитку на місцевому рівні з врахуванням тенденцій глобалізації. Сьогодні місцеве самоврядування перетворилось в систему органів влади, які обираються населенням і відповідають за вирішення локальних питань економічного, соціального і просторового розвитку. Їх діяльність, в демократичних країнах, будується на принципах: децентралізації, автономії місцевих громад, субсидіарності, згідно з яким органи вищого рівня втручаються в діяльність органів місцевого самоврядування лише тоді, коли місцеві органи не можуть самостійно ефективно вирішувати певні питання, відкритості та прозорості, які передбачають публічність у прийнятті рішень, доступність інформації для громадян [1].

Еволюція системи місцевого самоврядування відбувалась шляхом переходу до більш досконалої моделі. Основні етапи відображали зміни в політичних, соціальних, економічних та культурних умовах, а також адаптацію до нових викликів управління на місцевому рівні. Сучасні моделі місцевого самоврядування визначаються формуванням локальних демократій та посиленням децентралізації. Так, наприкінці XIX — на початку XX століття, в багатьох європейських країнах почали розвиватися принципи місцевої демократії, децентралізації та більш широкого самоврядування, було створено органи місцевої влади, що мали значну автономію у вирішенні питань місцевого значення. У XX столітті почали впроваджуватися реформи, які сприяли розвитку місцевих органів влади, зокрема через законодавчі зміни в країнах Європи, США та інших регіонах. У теперішній час в багатьох країнах продовжується процес децентралізації влади, що передбачає передачу значної частини повноважень і фінансування на місцевий рівень, що сприяє більшому самовизначенню місцевих громад та розвитку інфраструктури [2].

Формується практика співпраці між місцевими органами влади в рамках глобалізації, що дозволяє обмінюватися досвідом і оптимізувати управлінські

практики. Сучасні новітні технології змінюють практику місцевого самоврядування, в напрямку автоматизації та цифровізації адміністративних процесів, покращення доступу до публічних послуг та забезпечення більш активної участі громадян через електронні платформи. Важливою є тенденція, щодо посилення участі громадян у процесах прийняття рішень через механізми прямої демократії, а також інтеграції місцевого самоврядування в глобальні політичні та економічні процеси.

В цілому, зміна етапів еволюції місцевого самоврядування відображає поступовий перехід від централізованих форм управління до більш демократичних, децентралізованих і ефективних моделей, що відповідають сучасним вимогам громадянського суспільства та глобальним викликам. Так, на сучасному етапі, домінуючими є, модель англосаксонської системи, яка визначається тим, що місцеві органи влади мають значну автономію і багато компетенцій для вирішення соціальних і економічних питань та континентальна модель, що передбачає тісну взаємодію органів місцевого самоврядування з центральною владою, де функції і повноваження часто строго регламентуються.

Сучасна методологія організації діяльності місцевого самоврядування включає набір підходів і методів, за допомогою яких місцеві органи забезпечують реалізацію своїх функцій, на рис. 1. відображено, як здійснювалась еволюція системи публічного управління від традиційної моделі державного управління до нового публічного менеджменту та належного врядування [3] .

Рис. 1. Еволюція системи публічного управління в умовах децентралізації та розвитку місцевого самоврядування

Джерело: сформовано на основі [3].

Отже, децентралізація управлінських функцій залишається основним методом, який передбачає делегування значної частини повноважень від держави до місцевих органів, що дозволяє створювати більш гнучкі та адаптовані до місцевих умов органи управління. Удосконалюється система розподілу функцій між органами місцевого самоврядування і центральною владою, розширюється бюджетна автономія місцевих органів, що дозволяє їм самостійно приймати рішення щодо використання місцевих фінансів.

Також, на перше місце, починають виходити інструменти стратегічного просторового планування на рівні територіальних громад, що передбачає розробку довгострокових планів і програм, визначення пріоритетів розвитку

інфраструктури, освіти, медицини, екології та інших важливих сфер життя. Цей метод, все частіше, в умовах політичної невизначеності і економічної нестабільності, став поєднуватись з методами управління змінами, коли органи місцевого самоврядування повинні пристосовуватись, адаптуватись до нових умов діяльності, викликаних змінами в умовах і джерелах фінансування, необхідністю постійного перерозподілу функцій органів управління, виникненню нових вимог до якості надання публічних послуг тощо.

Все більшу роль в побудові методології місцевого самоврядування, мають інструменти комунікації та взаємодії з громадянами, що є важливою складовою місцевого самоврядування. Вони передбачають використання сучасних інформаційних технологій, інструментів зворотного зв'язку, громадських слухань, консультацій для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, управлінського аудиту та моніторингу ефективності місцевого самоврядування для оцінки результативності прийнятих рішень, їх впливу на розвиток громади, економічну стабільність та соціальне благополуччя [4].

Поєднання сучасних методологій місцевого самоврядування в управлінні територіальними громадами створює фундамент для підвищення фінансової автономії місцевих органів влади, забезпечує більш гнучкі технології управління бюджетними коштами. Також, нові методи управління на місцевому рівні, сприяють покращенню кадрового забезпечення в органах місцевого самоврядування, стимулюють навчання і професійний розвиток управлінців. Потрібні, також, нові підходи до впровадження інструментів електронного врядування на місцевому рівні, щоб покращити доступ до публічних послуг та зменшити адміністративні бар'єри. Удосконалення методологічних основ організації діяльності системи місцевого самоврядування є важливим підґрунтям реалізації децентралізаційних процесів і забезпечення ефективного управління на місцевому рівні в умовах локальних і глобалізаційних змін.

Центральну роль, в цих змінах, відіграла теорія децентралізації, яка виходить з того, що передача повноважень і ресурсів від центральної влади до місцевих органів управління є необхідною умовою підвищення ефективності прийняття управлінських рішень. Представники теорії вважають, що широке самоврядування на місцевому рівні дозволить місцевим органам більш ефективно реагувати на проблеми розвитку територіальних громад, краще знаходити шляхи їх вирішення, комплексно оцінювати зміну потреб населення та враховувати локальну ідентичність [5].

Центральними постатями в розвитку теорії децентралізації є Френсіс Фукуяма, що показав значення децентралізації для ефективного врядування, за його концепцією, децентралізація сприяє більш результативній діяльності управлінських структур, оскільки дозволяє місцевим органам краще розуміти потреби своїх громад. Роберт Дейл Хауелл зумів довести високий ефект від децентралізації, її вплив на політичну стабільність і розвиток інститутів демократії. Також, значний внесок в утвердження цієї теорії зробив Джеймс О'Тул, автор робіт у галузі публічного управління, який зосереджувався на ефективності і якості державних послуг. Він вважав за необхідне встановити чіткі стандарти та індикатори для оцінки діяльності місцевих органів влади, акцентувати увагу на проблемах управління, таких як бюрократія, корупція та невідповідність між рівнем повноважень і ресурсами. Цей вчений виступав за необхідність розвитку інноваційних і результативних інструментів для оцінки діяльності місцевих адміністрацій [5].

Вчені сходяться на тому, що в умовах глобалізації та геополітичних викликів, дуже важливо покращити комунікацію та взаємодію між органами місцевої влади громадськістю на локальному рівні, тому в центрі уваги, при побудові ефективних моделей місцевого самоврядування, стає теорія участі громадян, що зосереджена на активному залученні громадян до процесів

місцевого управління. Вона підкреслює важливість участі мешканців у прийнятті рішень на місцевому рівні, що дозволяє забезпечити більшу відповідальність органів місцевої влади перед їх громадянами. Так, Алексіс де Токвіль в своєму класичному аналізі демократії в Америці підкреслював важливість місцевого самоврядування для розвитку демократії і активної участі громадян та Роберт Путнам, автор роботи "Суспільний капітал", де він аналізує роль громадянської активності та участі в політичних процесах у розвитку місцевих громад [6].

Таким чином, ефективність діяльності органів місцевого самоврядування це фундамент побудови демократичного публічного управління, яке сприяє розвитку демократичних процесів, забезпечує громадянські права і свободи, покращує управлінські процеси та поліпшує якість публічних послуг, забезпечує стабільність, соціальну єдність. Місцеві органи влади повинні забезпечувати збалансоване співвідношення між централізованими та децентралізованими елементами управління, що дозволить враховувати локальні потреби і водночас дотримуватись загальнодержавних стандартів.

Застосовуючи системний підхід до прийняття управлінських рішень, органи місцевого самоврядування спроможні більш широко приймати участь в політичній, економічній та соціальній діяльності системи, приймати участь в координації дій між різними рівнями влади, міждержавними та недержавними інститутами. Для оцінки ефективності місцевого самоврядування важливо використовувати індикатори результативності, що дозволяють визначити діяльність органів місцевої влади за такими критеріями, як доступність, якість послуг, рівень задоволення громадян.

Методи участі громадян у процесах прийняття рішень мають бути інтегровані в діяльність органів місцевої влади, що забезпечить не лише підвищення ефективності управління, а й посилення довіри громадян до місцевих органів влади. Сучасні технології та цифровізація процесів управління суттєво

підвищують ефективність комунікації місцевих органів влади з громадськістю, застосовуючи електронні платформи для надання послуг, онлайн-звернення громадян, автоматизацію управлінських процесів, можна добитись більш швидкого, прозорого та ефективного їх обслуговування. Використання великих даних і глобальної аналітики для прийняття рішень на місцевому рівні дозволить ефективно планувати бюджет, ресурси та розвивати інфраструктуру в партнерстві з міжнародними і громадськими інститутами.

Разом з тим, сьогодні є ряд проблем, в діяльності місцевих органів самоврядування, перш за все пов'язаних з глобальними геополітичними викликами та воєнним втручанням агресора, що викликало економічну нестабільність, недостатню фінансову спроможність громад, призвело до стримування, а іноді до занепаду розвитку територій, викликало соціальну та гуманітарну кризу. Для ефективного виконання повноважень, в умовах кризи, місцеві органи потребують висококваліфікованих кадрів, яких бракує в сфері управління, що ускладнює реалізацію програм, проектів, стратегій відновлення. Виникають конфлікти на рівні управління, нема достатньої взаємодії між місцевими органами самоврядування та громадськістю, що стає джерелом зниження ефективності розподілу повноважень і обов'язків. В цілому, воєнна агресія росії проти України значно погіршила ефективність функціонування місцевого самоврядування, реалізацію заходів підтримання і збереження життєдіяльності, безпеки громадян, адаптації до економічної та фінансової нестабільності, зрунула ряд механізмів соціального захисту населення, посилили міграцію тощо.

З іншого боку, російська агресія мобілізувала громадян, підвищила рівень їх участі у процесах місцевого самоврядування, більше стали використовуватись інструменти громадських обговорень, розширено можливості бюджетів участі та інших механізмів дозволяє підвищити ефективність ухвалення управлінських

рішень. Результативність комунікації органів місцевого самоврядування з громадськістю є передумовою сталого розвитку громад, успіху реформ, забезпечення фінансово-економічної незалежності громад, активної підтримки урядом така виступає передумовою участі в глобалізації публічної політики.

В зв'язку з чим, органи місцевого самоврядування повинні брати участь у глобальній дискусії про те, як вирішувати найскладніші світові проблеми, вони повинні робити це в якості представницьких інституцій, наділених політичним мандатом, лише таким чином можливо зробити глобальне управління більш ефективним. Тому, у 2020 році, були організовані дебати, щоб вирішити, як спрямувати реформу ООН, «зробити глобальне співробітництво більш ефективним та інклюзивним» в напрямку розвитку територій. Сьогодні, у територіальних громадах посилюється прагнення до більшої інклюзивності, тому міжнародні публічні інститути мають усвідомити, що громадянське суспільство стане ключовим партнером міжнародного співробітництва, сприятиме розвитку низці видів діяльності, таких як «поширення інформації, підвищення обізнаності, освіта з питань розвитку, адвокація політики, спільні операційні проекти, участь у міжурядових процесах, а також надання послуг і технічної експертизи» [6].

У зв'язку з чим, в 2018 році, місцеві органи влади були виділені в окрему групу в рамках цих категорій, і це рішення було дуже схвально сприйнято мерами міст та міжнародними мережами міст. Спостерігачі були представлені жінками, дітьми та молоддю, корінними народами, неурядовими організаціями, місцевими органами влади, працівниками та профспілками, бізнесом та промисловістю, науково-технічною спільнотою, фермерством. На наступному екологічному саміті, відомому як Ріо+20, спектр акторів, запрошених до обговорення сталого розвитку, був ще більше розширений: до нього увійшли місцеві громади, фонди та волонтерські групи, мігранти та сім'ї, люди похилого віку та люди з інвалідністю [37].

Залучення органів місцевого самоврядування до роботи в ООН історично відбувалося через консультативний статус, наданий неурядовим організаціям, але, будучи однією з трьох сфер управління, які зазвичай складають (національна, регіональна та місцева), вони є державними установами. А по-друге, як урядові інституції, вони несуть політичну відповідальність за території, якими вони керують. Ця відмінність лежить в основі міжнародного муніципалістичного руху, який працював над залученням місцевої влади до міжнародної політики, починаючи з 1980-х років, і заклав підвалини для його об'єднання в єдину організацію - Об'єднані міста та місцеві уряди. Десятиліття 2000-х років знаменують собою «до» і «після» з точки зору політичного визнання органів місцевого самоврядування в рамках ООН. Причиною цієї зміни, ймовірно, є той факт, що міжнародний муніципалістичний рух зміг політично організуватися на глобальному рівні через присутність в системі ООН, який не міг би бути досягнутий, якби не відбулося об'єднання світових муніципальних асоціацій. У той же час, мета мати єдиний голос в ООН була головним каталізатором процесу об'єднання» [9].

Процес залучення місцевих влад до політичних планів і стратегій ООН серйозно налаштований на підвищення ефективності глобального управління у питаннях соціальної згуртованості, розвитку місцевої демократії, екологічного переходу тощо. Тому логічно, що місцеві влади повинні максимально брати участь у глобальній дискусії про те, як вирішувати найскладніші світові проблеми. І вони повинні робити це в якості представницьких інституцій, наділених чітким політичним мандатом. З іншого боку, зі стратегічної точки зору, більше визнання субнаціональних урядів може стати для ООН способом здобути більшу функціональну автономію в умовах розмивання наднаціонального середовища. Поєднання міжурядової природи ООН з поглибленим залученням місцевих влад та іншими учасниками дозволить

підвищити ефективність глобального співробітництва, а також зробити його більш інклюзивним і демократичним [7].

Підвищення ефективності діяльності місцевої влади в умовах глобалізації публічної політики є важливим аспектом забезпечення сталого розвитку територіальних громад та ефективного управління на місцях. Глобалізація змінює умови функціонування місцевих органів влади, адже включає як зовнішні впливи (міжнародні, економічні, культурні процеси), так і внутрішні зміни у суспільстві та управлінських структурах. Для підвищення ефективності місцевої влади необхідно модернізувати управлінські процеси, вони повинні відповідати вимогам глобалізованого суспільства. Для цього важливо провести цифровізацію та впровадити електронне врядування, впровадити інформаційно-комунікаційні технології, що дозволить значно зменшити бюрократичні бар'єри, знизити витрати часу та ресурсів, забезпечити прозорість і підзвітність. За вдяки електронному голосуванню та консультиванню, можна максимально залучати громадян до процесу прийняття рішень, розвинути демократію на місцевому рівні [9].

В умовах глобалізації публічної політики місцеві влади мають використовувати технологію "розумних міст", що дозволить ефективно управляти міською інфраструктурою, покращувати якість надання послуг. Посилювати роль громадянського суспільства та участі громадян в глобалізаційних процесах потрібно за сприяння розвитку новим формам участі громадян у публічному управлінні, в процесі ухвалення рішень. Залучення мешканців до процесів формування бюджету, розробки місцевих програм, організації громадських слухань. Розвиток партнерства між органами місцевої влади та громадськими організаціями дозволяє враховувати потреби місцевих громад у прийнятті рішень, підвищує рівень довіри та підвищує ефективність управлінських заходів, розвиває соціальний діалог. Активізація комунікацій між

органами місцевого самоврядування, бізнесом та громадянами, в умовах інституційної реформи та децентралізації, адаптує суспільство та місцеву владу до глобалізації, до змін на макрорівні, що означає необхідність реформування інститутів [4].

Глобалізаційні процеси посилюють інтеграцію керівництва громад в міжнародні мережі та організації. Досвід показує, що місцеві органи влади можуть співпрацювати з міжнародними організаціями для обміну досвідом, залучати інвестиції та фінансування, приймати участь у міжнародних проектах і ініціативах. Місцеві органи можуть реалізовувати програми за підтримки міжнародних донорів, що дозволяє покращувати їх інфраструктуру та якість адміністративних послуг. Вібувається інтенсивний пошук нових можливостей для міжнародної співпраці, включаючи спільні проекти з містами-побратимами, транснаціональне партнерство для вирішення проблем екології, мобільності та розвитку економіки.

Впровадження стратегій сталого розвитку на місцевому рівні, повинно враховувати міжнародні стандарти сталого розвитку при плануванні інфраструктурних проектів, розвитку транспорту, енергетики та екології. Для цього потрібна екологічна освіта, яка підвищить свідомість громадян, створення освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення екологічної свідомості серед населення, що допоможе підвищити рівень відповідальності за стан навколишнього середовища. Місцеві органи можуть стимулювати використання альтернативних джерел енергії, переробку відходів, збереження біорізноманіття, розвивати зелені технології [4].

Висновки. Підвищення ефективності діяльності місцевих влад потребує адаптації до змінюваних умов, інноваційного підходу до управлінських практик, підвищення участі громадян у процесах ухвалення рішень, а також залучення міжнародних ресурсів і партнерів. Посилення міжнародної інтеграції,

цифровізація управлінських процесів та впровадження кращих світових практик сприяють ефективності, але водночас місцеві громади стикаються з необхідністю адаптації до швидких змін, підвищення конкурентоспроможності та впровадження інноваційних підходів у публічне управління.

Основними бар'єрами для вирішення питань результативності діяльності місцевого самоврядування є недостатній рівень фінансової самодостатності громад, низький рівень цифрової грамотності персоналу, бюрократичні перепони та недостатня відкритість управлінських процесів. Крім того, вплив глобальних та геополітичних загроз посилює навантаження на місцеві органи влади, змушуючи їх шукати нові механізми реагування на виклики.

Ефективне місцеве самоврядування в умовах глобалізації можливе при максимальній фінансовій автономії громад, оптимізації податкової політики та залучення інвестицій, удосконаленні механізмів стратегічного планування та управління ресурсами, впровадження сучасних цифрових технологій та електронних сервісів для громадян. Потрібно активізувати міжнародну співпрацю та обмін кращими практиками місцевого управління, сприяти розвитку людського капіталу через підвищення кваліфікації управлінців та залучення молодих фахівців у систему місцевого самоврядування.

Література

1. Батанов О. В. Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2008. № 2. С. 51–57. URL: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_2/visnik_st_13.pdf (дата звернення: 12.02.2025).

2. Бегей І. П. Основні теоретичні складові сучасних моделей державного управління. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2015. Вип. 2 (25).

С. 16–26. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02\(25\)/4.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02(25)/4.pdf) (дата звернення: 12.02.2025).

3. Бельська Т. В. Демократичний транзит: специфічна риса сучасного суспільно-політичного процесу. *Актуальні проблеми державного управління*. 2008. № 2. С. 78–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2008_2_11 (дата звернення: 12.02.2025).

4. Бельська Т. В. Удосконалення основних форм суспільно-владних взаємодій в умовах сучасних глобальних тенденцій. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Державне управління*. 2017. № 1. С. 123–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2017_1_18 (дата звернення: 12.02.2025).

5. Гриневич В. Децентралізація влади як складова політичної реформи в Україні: питання концепції та ідеології. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. Вип. 1. С. 16–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2014_1_7 (дата звернення: 12.02.2025).

6. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування: результати другої хвилі соціологічного дослідження : аналітичний звіт. *Київський міжнародний інститут соціології ; Програма Ради Європи «Децентралізація і територіальна консолідація в Україні»*. Грудень 2016. 149 с. URL: http://www.slg-scoe.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Analitychnyi_zvit_Detsentralizatsia_2-Khvyliia.pdf (дата звернення: 12.02.2025).

7. Європейська хартія місцевого самоврядування : офіційний переклад. Страсбург, 15 жовтня 1985 р. 12 с. URL: <https://rm.coe.int/16802efd6e> (дата звернення: 12.02.2025).

8. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII (в редакції від 16 квітня 2017 р.). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 91.

9. Salomón M., Sánchez J. The United Nations System and the Process of Political Articulation of Local Authorities as Global Actor. *Brazilian Political Science Review*. 2008. Vol. 2, No. 1. pp. 127–147.

10. United Nations. Working with ECOSOC, *an NGO Guide to Consultative Status*. New York: UN, 2018.

11. United Nations Economic and Social Council. *Resolutions and Decisions of the Economic and Social Council*, E/1996/96. URL: <https://undocs.org/en/E/1996/96> (Accessed: 05.05.2020).

References

1. Batanov, O. V. (2008), “The Territorial Community as a Primary Subject of Municipal Power in Ukraine: Concept and Features“, *Bulletin of the Central Election Commission*, vol. 2, pp. 51–57, available at: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_2/visnik_st_13.pdf (Accessed 12 Feb 2025).

2. Begei, I. P. (2015), “Key Theoretical Components of Modern Models of Public Administration“, *Public Administration and Local Self-Government*, vol. 2 (25), pp. 16–26, available at: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02\(25\)/4.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02(25)/4.pdf) (Accessed 12 Feb 2025).

3. Bielska, T. V. (2008), “Democratic Transit: A Specific Feature of the Modern Socio-Political Process“, *Current Issues of Public Administration*, vol. 2, pp. 78–83, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2008_2_11 (Accessed 12 Feb 2025).

4. Bielska, T. V. (2017), “Improving the Basic Forms of Socio-Governmental Interactions in the Context of Modern Global Trends“, *Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Public Administration*, vol. 1, pp. 123–130, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2017_1_18 (Accessed 12 Feb 2025).

5. Hrynevych, V. (2014), “Decentralization of Power as a Component of

Political Reform in Ukraine: Issues of Concept and Ideology“, Current Issues of Public Administration, vol. 1, pp. 16–19, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2014_1_7 (Accessed 12 Feb 2025).

6. Kyiv International Institute of Sociology and Council of Europe Program (2016), “Decentralization and Local Government Reform: Results of the Second Wave of Sociological Research: Analytical Report“, available at: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Analitychnyi_zvit_Detsentralizatsia_2-Khvyliia.pdf (Accessed 12 Feb 2025).

7. Council of Europe (1985), “European Charter of Local Self-Government: Official Translation“, Strasbourg, available at: <https://rm.coe.int/16802efd6e> (Accessed 12 Feb 2025).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On Voluntary Amalgamation of Territorial Communities“, Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, vol. 13, Art. 91

9. Salomón, M. and Sánchez, J. (2008), “The United Nations System and the Process of Political Articulation of Local Authorities as Global Actors“, Brazilian Political Science Review, vol. 2, no. 1, pp. 127–147.

10. United Nations (2018), Working with ECOSOC, an NGO Guide to Consultative Status, UN, New York, USA.

11. United Nations Economic and Social Council (1996), “Resolutions and Decisions of the Economic and Social Council“, available at: <https://undocs.org/en/E/1996/96> (Accessed 5 May 2020).

Стаття надійшла до редакції 18.02.2025 р.